

4.

tanegység

Villamossal utazunk

2x60 perces szövegfeldolgozó és szövegalkotó óra (magyar, kreatív írás, dráma)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

László Noémi: *Helyszűke*
(Dsida Jenő: *Chanson az őrangyalhoz* – online)
Nyulász Péter:
Combinózni jó
Tóth Ágnes: *Zireg-zörög*
Erdős Virág: *Négyeshatos*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor,
hangfal

Füzet, íróeszköz

Miről szól ez a tanegység?

A városi tömegközlekedés nem minden gyerek életéhez tartozik hozzá egyformán, a vidéki gyerekek ritkábban utazhatnak villamossal, HÉV-vel, metróval. A nagyvárosokban viszont a mindennapi élet részét képezi az utazás. Ezen a témanapon jobban megismerjük a városi tömegközlekedési eszközöket, a versek és játékok segítségével zötyögünk egy kicsit a villamoson, rácsodálkozhatunk a különböző villamosfajtákra és a négyes-hatos utasaira is.

Áttekintő vázlat

4.1 Közlekedési eszközök	60 perc
4.1a Minek a hangját hallod?	10 perc
4.1b Halmazok	15 perc
4.1c Villamosok	10 perc
4.1d Combinózni jó	25 perc
4.2 Villamosok, karakterek	60 perc
4.2a Zireg-zörög	15 perc
4.2b Négyeshatos	30 perc
4.2c Így utazz villamoson	15 perc
Összesen:	2x60 perc

Előkészületek

Hagyományos iskolai helyzetben, de olvasótáborban vagy nyári napköziben is bevethető ez a témanap. Főleg, ha egy jó kis villamosozás is tartozhat hozzá.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ismerjék meg jobban a városi tömegközlekedési eszközöket.

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Közlekedési eszközök

60 perc

4.1a Minek a hangját hallod?

10 perc

A gyerekek tippeljék meg, milyen jármű hangját hallják a *Közlekedési eszközök* című tankockáról elérhető négy KÜLÖNBÖZŐ tankockán! (Elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán. Először négy egyforma tűzoltókocsit látunk, ezekre klikkelve érhetjük el sorban a hangokat megszólaltató tankockákat.) A gyerekek vegyenek elő egy lapot, írják fel a sorszámokat egytől négyig! Hallgasanak meg egy hangfelvételt, majd írják le a tippjüket! Így tegyenek mind a négy hangfelvételnél! Ki találja el valamennyi jármű nevét?

JEGYZETEIM

Mondjuk el a gyerekeknek a helyes megoldást:

1. Villamos
2. Kerékpár
3. HÉV
4. Metró

Hányan ismerték fel a hangjuk alapján a közlekedési eszközöket? (A HÉV és metró hangja között nehéz különbséget tenni, a metróhang a nagyobb gyorsulásról ismerhető meg.)

Nézzük meg a teljes videofilmet is, és azonosítsuk be a közlekedési eszközöket (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Melyek azok, amiket az imént nem hallottunk?

- Ki melyiken utazott, vagy melyikkel szeret legjobban utazni? Miért?
- Melyek a városi tömegközlekedési eszközök?
- Melyek közlekednek vidéken is, a különböző települések között?
- Van-e olyan jármű a filmen, ami nem is igazán közlekedési eszköz? Melyik? (Az ekét húzó traktor inkább munkagép.)

Vedd figyelembe!

Nem biztos, hogy a vidéki gyerekek hang alapján fel tudják ismerni ezeket a városi tömegközlekedési eszközöket. Ebben az esetben csak a videofilmet nézzük meg, és beszéljünk arról, ki melyiken utazott már! Végül azonosítsuk be a tömegközlekedési eszközöket, majd a városi tömegközlekedési eszközöket!

4.1b Halmazok

15
perc

Rajzoljunk fel a táblára három koncentrikus kört! A körök akkorák legyenek, hogy a gyerekek tudjanak írni bele! A legkülső kör (legnagyobb halmaz) a közlekedési eszközök, a középső a tömegközlekedési eszközök, a legbelső pedig a városi tömegközlekedési eszközök halmaza.

Minden gyerek gondoljon egy-egy közlekedési eszközre! A vállalkozó gyerekek írják a megfelelő helyre a választott jármű nevét!

Végül tisztázzuk a halmazok egymáshoz való viszonyát!

László Noémi: *Helyszűke* című verse is közlekedési eszközöket sorol fel. Olvassák el a gyerekek a verset, és keressék meg, hogy mindegyik szerepel-e a halmazkarikákban!

- Melyik maradt ki? (Az kerüljön még fel!)
- Melyikre nem gondoltatok?
- A vers szerint miért a gyaloglás lett a legproblémásabb?

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Hangfelismerő játék
Járműfelismerés
Halmazba rendezés
Sorendbe rendezés
Szógyűjtés
Versek olvasása, értelmezése (és összehasonlítása)
Situációs játék
Kreatív írás:
reklámszöveg

Vedd figyelembe!

A gyaloglás is közlekedési eszköz, nem csupán közlekedési mód. Bővebben olvashatunk róla egy ismertető cikkben (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán).

Variáció

Dsida Jenő: Chanson az őrangyalhoz című verse (elérhető a Reftantáron) kb. hetven évvel korábban született, mint László Noémi verse. Mindkettő az erdélyi nagyváros, Kolozsvár közlekedését mutatja be a gyalogos szempontjából. Érdekes összehasonlítani a két verset:

- Mi változott? Mi nem változott azóta sem?
- Mi az, ami az 1930-as évek nagyvárosi közlekedésére jellemző volt, de azóta eltűnt, vagy csak ritkán találkozunk vele? (lovak, lovaskocsi, forgalomirányító rendőr)
- Mi az, ami ma irányítja a forgalmat? Miért van mégis nehéz dolga a gyalogosnak (és a járművezetőknek is)?
- Mikor fordul elő, hogy rendőr veszi át a forgalomirányítást?

4.1c Villamosok

10
perc

A gyerekek rendezzék időrendi sorrendbe a járművek képeit a *Villamosok* című tankockán (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán), majd beszéljük meg, ültek-e már valamelyiken!

4.1d Combinózni jó

25
perc

Válasszák ki a gyerekek a villamosok közül a Combino képét!

Kis csoportokban gyűjtsenek szavakat, miként írnák le ezt a villamost, melyek a jellemzői! Minden csoport olvassa fel a gyűjtését!

Olvassák el a gyerekek (kis csoportokban maradva) **Nyulász Péter: Combinózni jó** című versét, majd írjanak egy reklámszöveget, amiből kiderül, miért jó a combinózás!

Reklámszövegeiket is olvassák fel a csoportok!

Vedd figyelembe!

A Combino egy alacsonypadlós villamostípus márkanéve. Budapesten 2006 óta a nagykörúti 4-6-os vonalon járnak Siemens Combino Supra villamosok. Ez a típus a klasszikus Combino megújított, könnyűszerkezetű acélból készült változata.

4.2 Villamosok, karakterek

4.2a Zireg-zörög

Nem minden villamos olyan modern, könnyedén járó, mint a Combino. A legtöbb típus nálunk még ma is erősen zötykölődő.

Próbáljuk meg utánozni a villamos hangját, illetve azt a mozgást, ahogyan zötykölődünk a villamoson!

A játék után olvassák el a gyerekek **Tóth Ágnes: Zireg-zörög** című versét! Keressük meg benne a hangutánzó szavakat és az igéket! Játsszuk el, mutassuk be mozgással, mit fejeznek ki ezek a szavak!

Figyeljük meg a vers szerkezetét: Hány szótagosak a sorok? Mely sorok rímelenek? Milyen szabályszerűségeket fedezünk fel?

Házunk előtt minden reggel,	8 a
húsz villamos mérges kedvvel,	8 a
zireg-zörög, zakatol.	7 b
Benne zötyög sok-sok ember,	8 a
az is mind-mind álmos szemmel,	8 a
lökdösődik, panaszol.	7 b
Még a szerelvény is ásít,	8 c
egész a végállomásig,	8 c
s mint a csiga araszol.	7 b

Kiemelkednek a visszatérő 7 szótagos sorok, melyek három hármas soresységre osztják a verset (mintha három kocsi állna a villamos). Mindegyik egység végén azonos ritmusú és magánhangzójú, hangutánzó, illetve hangulatfestő szó található: zakatol / panaszol / araszol.

Gyűjtsünk még ebbe a sorba illeszkedő, hasonló hangzású szavakat (például: maszol, pazarol, darabol, lakatol stb.) Melyikkel lehetne folytatni a verset, melyik illik a hangulatához?

4.2b Négyeshatos

Nézzük meg egy versfilmen Szalóki Ági bemutatásában **Erdős Virág: Négyeshatos** című versének részletét (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)! Figyeljék meg a gyerekek, milyen utasok szerepelnek a versben, és válasszák ki azt, akit a legkedvesebbnek vagy éppen a legviccesebbnek tartanak!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek ismerjék fel a különböző villamos- és utaskaraktereket, utóbbiak közül jelenítsenek meg néhányat.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Vers olvasása és értelmezése, versszerkezet megfigyelése
Kifejezések, rímek keresése, gyűjtése
Versfilm megtekintése
Situációs játékok
Kreatív írás: illemszabályok

Olvassák el a gyerekek kis csoportokban Erdős Virág versének első két részét, és emeljék ki, milyen városi tömegközlekedési eszközökkel ismerkedtek meg! Majd vegyék elő Nyulász Péter versét is, és keressék ki, milyen utasokat ismerünk meg a versekből! Alakítsanak ki szituációs játékokat a versek alapján, amelyekben bemutatnak néhány helyzetet a Négyeshatoson! A szituációs játékokat adják is elő egymásnak!

4.2c Így utazz villamoson

A szituációs játékok, a versek és a versfilm alapján beszéljünk arról, hogyan illik a tömegközlekedési eszközökön viselkedni! Kis csoportokban fogalmazzanak meg a gyerekek néhány szabályt, jó tanácsot ehhez!

15
perc

JEGYZETEIM